2. BRÎNZA, S., STATI, V. *Tratat de drept penal. Partea specială.* Vol. II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2015, p. 927.

ÎNLESNIREA SINUCIDERII CA MODALITATE NORMATIVĂ A INFRACȚIUNII PREVĂZUTE LA art.150 COD PENAL: TRĂSĂTURI DEFINITORII

Sergiu BRÎNZA

Prin Legea nr.157 din 26.07.2018 pentru modificarea Codului penal al Republicii Moldova nr.985/2002 (în continuare – Legea nr.157/2018), a fost modificat și completat, printre altele, art.150 CP RM.

Amendamentele în cauză au influențat, *inter alia*, asupra conținutului faptei prejudiciabile prevăzută de acest articol. Astfel, înainte de intrarea în vigoare a Legii nr.157/2018, fapta prejudiciabilă, prevăzută la art.150 CP RM, se exprima în determinarea la sinucidere sau la tentativa de sinucidere. Înlesnirea sinuciderii nu era incriminată în legea penală a Republicii Moldova. După intrarea în vigoare a Legii nr.157/2018, situația s-a schimbat: fapta prejudiciabilă, prevăzută la art.150 CP RM, cunoaște două modalități normative cu caracter alternativ: 1) determinarea sinuciderii sau a încercării de sinucidere; 2) înlesnirea sinuciderii sau a încercării de sinucidere. În acest fel, se poate vorbi despre o reincriminare a înlesnirii sinuciderii. Or, în alin.(2) art.468 Cod penal român din 1936, se prevedea răspunderea celui care înlesnește, în orice mod, executarea sinuciderii, dacă sinuciderea a avut loc.

Înlesnirea sinuciderii constă în ajutorarea victimei de a se sinucide (prin procurarea de mijloace de sinucidere, acordarea de sfaturi sau sugestii privind folosirea lor, înlăturarea piedicilor, paza locului unde are loc sinuciderea etc.).

Prin „înlesnirea săvârșirii de infracțiuni”, A.Boroi, M.Gorunescu și M.Popescu înțeleg „comportamentul ce caracterizează complicitatea ca formă a participației penale proprii și care constă în ajutorul dat în orice mod unei persoane care a comis o infracțiune” [1]. Însă, în cazul înlesnirii sinuciderii (spre deosebire, de exemplu, de cazul înlesnirii

evadării, prevăzut la art.318 CP RM), nu se poate vorbi despre o înlesnire a săvârşirii de infracţiuni. După cum menționează G. Antoniu, T. Toader şi M. Safta, înlesnirea sinuciderii nu poate fi considerat un act de participaţie la infracţiune (nici proprie, nici improprie), deoarece fapta sinucigaşului nu este incriminată, chiar dacă, sub anumite aspecte, există unele asemănări între înlesnirea sinuciderii şi participaţia improprie [2]. Gh. Diaconescu are un punct de vedere similar: în cazul înlesnirii sinuciderii, suntem în prezența unei infracţiuni autonome, nu al unei participării sub forma complicităţii la săvârşirea unei infracţiuni, căci încercarea de sinucidere nu constituie infracţiune [3].

Din aceste considerente, înlesnirea sinuciderii nu poate fi considerată un exemplu de aşa-numita „complicitate calificată”, care presupune că fapta complicelui la infracţiune se asimilează cu fapta autorului infracţiunii. Caracterul de infracţiune autonomă al înlesnirii sinuciderii se datorează nu voinţei legiuitorului, dar faptului că sinuciderea şi încercarea de sinucidere nu sunt pasibile de răspundere penală. În contrast, de exemplu, în cazul coruperii pasive (art.324 CP RM) şi al coruperii active (art.325 CP RM), al traficului de influenţă (alin.(1) art.326 CP RM) şi al cumpărării de influenţă (alin.(1^1) art.326 CP RM), al luării de mită (art.333 CP RM) şi al dării de mită (art.334 CP RM), infracţiunile sunt autonome datorită voinţei legiuitorului.

Referindu-se la aspectul dinamic al activităţii făptuitorului, A. Boroi afirmă că înlesnirea sinuciderii „se poate realiza numai prin acte pozitive (comisive), o atitudine pasivă (omisiune) faţă de persoana care încearcă să se sinucidă neputând fi considerată o înlesnire a sinuciderii şi deci susceptibilă să realizeze elementul material al infracţiunii” [4]. Acest autor se referă la obligaţia morală a persoanei: de a interveni şi de a împiedica o sinucidere în curs de pregătire sau de executare; de a nu sesiza autorităţile sau apropiaţii celui care se pregăteşte să se sinucidă sau se sinucide. Neîndeplinirea unei astfel de obligaţii nu poate atrage răspundere conform art.150 CP RM, iar adoptarea unei soluţii contrare „ar însemna transformarea martorilor în complici” [5]. Ceea ce, în mod evident, ar fi inadmisibil.

Însă, obligaţia de a interveni, de a împiedica sau de a alarma în legătură cu o sinucidere în curs de pregătire sau de executare poate

avea şi un caracter legal. De exemplu, potrivit lit.h) alin.(1) art.135 Codul educaţiei, personalul didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific şi de conducere are obligaţia „să asigure securitatea vieţii şi ocrotirea sănătăţii copiilor, elevilor şi studenţilor în procesul de învăţământ". Rezultă că, dacă un cadru didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific sau de conducere dintr-o instituţie de învăţământ nu intervine, nu împiedică sau nu alarmează în legătură cu o sinucidere a unui copil, elev sau student în procesul de învăţământ, sinucidere care este în curs de pregătire sau de executare, atunci acel cadru didactic, ştiinţifico-didactic, ştiinţific sau de conducere devine pasibil de răspundere conform art.150 CP RM. Această concluzie reiese din faptul că „în dreptul penal, omisiunea nu este pedepsită decât atunci când există o obligaţie legală în acest sens" [6]. Desigur, pentru aplicarea art.150 CP RM, făptuitorul, obligat prin lege să intervină, să împiedice sau să alarmeze în legătură cu o sinucidere în curs de pregătire sau de executare, trebuie să mai şi poată să îndeplinească această obligaţie.

În alt context, înlesnirea sinuciderii se distinge prin aceea că victima s-a determinat singură sau a fost determinată de o altă persoană să se sinucidă. În legătură cu aceasta, S.A. Grimalskaya arată că, în cazul înlesnirii sinuciderii, „termenul „înlesnire" se referă la acordarea asistenţei practice în executarea sinuciderii unei persoane care şi-a exprimat dorinţa de a se sinucide" [7]. La rândul lor,
S.V. Dubovicenko şi V.P. Karlov afirmă: „Înlesnind sinuciderea, făptuitorul consolidează hotărârea victimei de a se sinucide.

El influenţează persoana a cărei intenţie de a se sinucide deja se formase, facilitând realizarea acestei intenţii. În cazul determinării la sinucidere, victima nu este hotărâtă să se sinucidă, eforturile făptuitorului fiind cele care conduc la naşterea intenţiei de a comite actul de sinucidere" [8]. Acordarea de sfaturi sau sugestii în vederea comiterii sinuciderii trebuie deosebită de darea de indicaţii în vederea comiterii sinuciderii. În opinia lui O. V. Artiuşina, „darea de indicaţii în vederea comiterii sinuciderii caracterizează nu înlesnirea sinuciderii, ci determinarea acesteia. În sensul legii, în ipoteza înlesnirii sinuciderii, făptuitorul influenţează hotărârea deja constituită a victimei de a se sinucide. În cazul dării de indicaţii în vederea

comiterii sinuciderii, făptuitorul determină sinuciderea, deoarece „formează” hotărârea victimei de a se sinucide” [9].

Din cele menționate mai sus, rezultă că gradul prejudiciabil al înlesnirii sinuciderii este mai redus în comparație cu gradul prejudiciabil al determinării sinuciderii. Această trăsătură ar trebui luată în considerare de instanțele de judecată la individualizarea pedepsei.

Referinţe:

1. BOROI, A., GORUNESCU, M., POPESCU, M. *Dicționar de drept penal*. București: ALL Beck, 2004, p.227.
2. *Explicațiile noului Cod penal* / ANTONIU, G., TOADER, T. (coord.). București: Universul Juridic, 2015, p.54.
3. DIACONESCU, GH., DUVAC, C. *Tratat de drept penal: partea specială*. București: C.H. Beck, 2009, p.116.
4. BOROI, A. *Infracțiuni contra vieții*. București: ALL Beck, 1999, p.231.
5. ALEXANDRU, M. *Participația penală: studiu de doctrină și jurisprudență*. București: Hamangiu, 2008, p.221.
6. RADU, R.H. *Participația în dreptul penal.* București: C.H. Beck, 2013, p.164.
7. ДУБОВИЧЕНКО, С.В., КАРЛОВ, В.П. Новеллы уголовного законодательства о преступлениях против жизни: критический анализ. В: *Вестник Волжского университета им. В.Н. Татищева*, 2017, № 4, том 2, сс.168-175.
8. АРТЮШИНА, О.В. Новеллы УК РФ о противодействии деятельности, направленной на побуждение несовершеннолетних к суицидальному поведению. В: *Вестник Казанского юридического института МВД России*, 2017, № 3, сс.85-92.
9. ГРИМАЛЬСКАЯ, С.А. К вопросу о моменте окончания склонения к самоубийству или содействия совершению самоубийства. В: *Избранные труды научно-педагогических работников Департамента правового регулирования экономической деятельности Финансового университета при Правительстве Российской Федерации Москва*, 2019, сс.255-261.